

Zaanstreek-Waterland : Hollandser dan Hollands

Zichtbare historie als economisch centrum, inclusieve steden in een authentiek en vitaal Hollands landschap

definitieve versie 3.0 : ter instemming voorgelegd aan colleges : 5 mei 2021

PROPOSITIE

De regio Zaanstreek-Waterland benoemt in deze propositie welke bijdrage zij kan leveren aan de groei van de MRA, evenals datgene wat de regio nodig heeft om deze bijdrage te realiseren.

Hoewel primair gericht op de MRA, vereisen de ambities en opgaven vanzelfsprekend een nauwe samenwerking met partners zoals de provincie Noord-Holland, de Rijksoverheid, de Vervoerregio Amsterdam (VRA), onderwijs en bedrijfsleven, het waterschap, energiemaatschappijen, naastgelegen regio's, enzovoorts.

De propositie Zaanstreek-Waterland beschrijft wat onze regio te bieden heeft en welke behoefte aan samenwerking er is voor de komende jaren. De propositie vormt daarmee de basis voor de inbreng van de regio in de samenwerking in MRA,-verband met de provincie en andere partijen.

De kwaliteit van Zaanstreek-Waterland is de ruimte om te leven in een van de meest karakteristieke en authentieke delen van de metropoolregio. Wonen in de stad of in het landelijk gebied, met scholen en voorzieningen in de buurt, altijd nabij water, groen en recreatiemogelijkheden, goed bereikbaar via OV of auto en (ruimte voor) een energiek regionaal bedrijfsleven met focus op voedsel, bouw, transport, maak-industrie en de ambitieuze ontwikkeling van een techniek- en ICT-cluster.

Het is niet alleen de kwaliteit, het is ook de identiteit die Zaanstreek-Waterland onderscheidend maakt. Het landschap is Hollandser dan Hollands: prachtige veenweidegebieden en droogmakerijen met sloten, plassen, polders, dijken en molens, weilanden met koeien en weidevogels rondom historische lintdorpen. Tegelijkertijd heeft de regio een eeuwenoud verleden van economische en stedelijke ontwikkeling, met havens, scheepsbouw, industrie, molens, landbouw, veeteelt, visserij en handel. In de 19^e en 20^e eeuw is de bedrijvigheid in de regio in alle opzichten vernieuwd. Onveranderd zijn het sterke ondernemerschap, de doe-mentaliteit, de innovatiekracht en de waardering voor het bedrijfsleven. Dat tekent ons.

Op basis van deze bestaande kwaliteiten willen we Zaanstreek-Waterland nog sterker maken. Onze opgaven zijn groot, zowel in de steden als in het landelijk gebied. Bovendien zijn deze opgaven sterk met elkaar verbonden. Zo zal de energietransitie plaatsvinden in zowel het stedelijk- als het landelijk gebied, zorgt de groei van steden voor meer druk op het landelijk gebied voor recreatieve functies, maar biedt het ook kansen voor de slimme koppeling van doelen en strategieën.

De stedelijke centra ten noorden van het IJ groeien de komende decennia sterk. Die groei moet worden ingezet om economische- en sociaal-maatschappelijk waarde toe te voegen. Meer evenwicht te creëren tussen wonen en werken, maar ook evenwicht in de ontwikkeling van de Metropoolregio Amsterdam als geheel. De omvangrijke pendelstromen vanuit deze regio zijn buitenproportioneel en eenzijdig op Amsterdam gericht. Er zijn in Zaanstad en Amsterdam-Noord relatief veel sociaaleconomisch zwakke wijken, terwijl er voldoende ruimte is voor toevoeging van bedrijvigheid en economisch ontwikkeling. De regionale steden moeten zich complementair aan elkaar ontwikkelen, waarbij het potentieel van multimodale knooppunten wordt uitgediept, de kansen voor gemengde woon-werkmilieus worden benut en de inspanningen in bestaande wijken met een sociaaleconomische problematiek door het collectief worden gesteund.

De bereikbaarheidsagenda is nauw verbonden met versterkt de woningbouwopgave en het streven naar economische en sociaalmaatschappelijke ontwikkeling.

In het landelijk gebied moet een nieuwe balans gevonden worden tussen water en land. Er moeten keuzes worden gemaakt in het gebruik van water en land en een antwoord gedicht worden op de effecten die dat heeft voor landbouw en veeteelt, wonen, energie, recreatie en natuur. Dit alles moeten we samen doen: inwoners, ondernemers, waterschappen, natuur- en milieuorganisaties, energiebedrijven en overheden. De toekomstige investeringen zijn zo groot, ongeacht de keuzes die gemaakt worden, dat nationale betrokkenheid noodzaak is. In de toekomst blijven genieten van ons landschap vereist de komende jaren scherpe keuzes.

We zoeken de samenwerking met partners om onze belangrijkste ambities te realiseren

Een schaa sprong in woningbouw en een duurzame en inclusieve groei met kwaliteit: de regio boven het IJ heeft volgens de monitor plancapaciteit ruimte voor (in ieder geval) meer dan 43.500 woningen in de steden en de kernen van het landelijk gebied. Daarmee kan de regio een bijdrage leveren aan het oplossen van de woningnood en het creëren van een betaalbare en toegankelijke woningmarkt in de regio en de MRA.

- De ontwikkeling van grote en kansrijke locaties zoals de MRA Sleutelgebieden Purmerend, Zaan-IJlob (o.a. Achtersluispolder, Hembrugterrein, Zaandam Centrum en Kogerveld), Lange Weeren en Galgeriet. Om dit mogelijk te maken moet voldaan worden aan duidelijke randvoorwaarden op het gebied van bereikbaarheid, het wegnemen van ruimtelijke belemmeringen, van stikstofproblematiek en geluid, of het bijdragen aan een eventuele onrendabele top.
- Langdurige inzet op stedelijke vernieuwingsgebieden in de Noordflank (Zaandam Oost, kwetsbare wijken in Amsterdam-Noord en Purmerend) met een brede agenda op het gebied van wonen en leefbaarheid om kansenongelijkheid en ruimtelijke segregatie tegen te gaan.
- Verduurzaming van de bestaande voorraad in de steden en dorpen en het verder aardgasvrij maken van de woningvoorraad, aansluitend op de Regionale Energiestrategie Zaanstreek-Waterland en met aandacht voor de betaalbaarheid ervan voor inwoners (energiearmoede).

Het creëren van ruimte voor bedrijvigheid op de meest passende locaties, ruimte voor meer werkgelegenheid en een betere match tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt.

- Ontwikkeling gemengde woon-werkgebieden ZaanIJ ('de Noordas') met vele duizenden nieuwe arbeidsplaatsen.
- Nieuwe bedrijvigheid in de stadscentra in de sleutelgebieden van Zaanstad en Purmerend als onderdeel van knooppuntontwikkeling.
- (Door)ontwikkeling van bedrijventerreinen langs de as van de N244; Baanste Noord en bij Edam-Volendam, en langs de noordkant van het Noordzeekanaalgebied (HoogTij).
- Intensivering in de hele keten van het onderwijs-arbeidsmarktbeleid, in Zaanstreek-Waterland en in MRA-verband, investeringen in excellent onderwijs en onderwijsvoorzieningen, en intensieve samenwerking met ondernemers, o.a. voor het creëren van stage.
- Stimulering van campusvorming rondom H20/Purmer Valley in Purmerend en Techlands in Zaanstad
- De regio streeft naar het creëren van één nieuwe arbeidsplaats per nieuwgebouwde woning
- In het kader van circulaire economie krijgt houtbouw een prominente plaats in de ontwikkeling van nieuwe woningbouwprojecten en wordt meegewerkt aan het realiseren van een bedrijfsunit waar houtbouw voor de regio gefabriceerd gaat worden. In dat kader dient aandacht te zijn voor het afstemmen van het onderwijsaanbod op de nieuwe technieken.
- Toerisme dient meer gericht te zijn op kwaliteit dan kwantiteit. Spreiding van toerisme dient zowel binnen de MRA als binnen de deelregio Zaanstreek-Waterland te worden gestimuleerd.
- De regio is aangesloten op het MRA-project 'Voedsel Verbindt' en richt zich op de versterking en innovatie van de voedselvoorziening.

Een mobiliteitstransitie, waarbij OV, fiets, te voet, deelmobiliteit en schone, slimme logistiek een grote rol gaan spelen. Noodzakelijk als voorwaarde voor de groei en verdichting in de stedelijke gebieden, maar ook de klimaatopgave vraagt erom. Bovendien biedt het inwoners en bedrijven blijvend toegang tot Amsterdam, ook als Amsterdam autoluw en Zero Emission wordt. Tenslotte leidt de transitie er ook toe dat het noodzakelijk autoverkeer voldoende gewaarborgd kan blijven.

- Gezamenlijke lobby voor goede noord-zuid OV-verbindingen. Amsterdam zal blijven trekken. Om te voorkomen dat de druk op het OV, maar zeker ook op de A7, A8, A10 en N247 te groot wordt, is het van belang de stedelijke groei in Purmerend en Zaanstad optimaal met OV te faciliteren. Dit vraagt een lobby voor twee grote verbeteringen:
 - Hoogwaardig Openbaar Vervoer op de Zaan-IJ corridor, als voorwaarde voor de stedelijke ontwikkeling in Kogerveldwijk, Zaandam-Oost, Achtersluispolder en Amsterdam-Noord.
 - Optimalisatie bereikbaarheid van regio Waterland, optimaliseren/betere benutting verbindingen N244, N247, N235 gecombineerd met de ontwikkeling en regionale betekenis van MRA-sleutelgebied Purmerend.

- Samen werken aan een beter oost-west fietsnetwerk. Onze gemeenten liggen hemelsbreed niet ver uit elkaar, maar oost-westreizen zijn haast onmogelijk. Daardoor profiteren we niet van elkaars nabijheid. Wij willen deze kip-ei situatie doorbreken en onze onderlinge verbindingen verbeteren door de infrastructuur uit te breiden en de routing aantrekkelijk(er) te maken alsook de koppeling met OV te versterken
- Gezamenlijk ruimte geven aan Smart Mobility. Nieuwe technieken bieden nieuwe kansen in de mobiliteitstransitie. Die willen wij pakken. De toename in elektrisch vervoer vereist een opschaling van de *oplaadinfrastructuur* en daarvoor benodigde elektriciteit. Ook geven we *deelmobiliteit* een impuls, door te verkennen of een regionaal netwerk van deelhubs kan worden ontwikkeld.
- Hand in hand met onze werkgevers en ondernemers. Bedrijven en andere werkgevers zijn belangrijk voor onze regionale economie, maar hebben ook grote invloed op de mobiliteit van hun werknemers. Samen met partners smeden wij een *coalitie van werkgevers* in Zaanstreek-Waterland, gericht op meer fietsen, OV, spits-mijden, tegenspits en thuiswerken. Bovendien willen we onze ondernemers zoals loodgieters, schilders, bouwers etc. helpen hun *logistiek te verduurzamen* om zodoende toegang te houden tot de Amsterdamse markt.

Een transitie naar toekomstbestendige veenweidegebieden. Noodzakelijk daarvoor is dat bodemdaling en de uitstoot van broeikasgassen als gevolg van veenoxidatie (zoveel mogelijk) wordt gestopt. In het vernatten van het veen biedt daarvoor de oplossing. Het agrarische bedrijfsmodel zal daarop aangepast moeten worden om de transitie mogelijk te maken. Tevens biedt aanpassing van dit model de agrarische sector toekomstperspectief. Met het vernatten van het veen wordt tegemoet gekomen aan de klimaatdoelstellingen en worden oplopende maatschappelijke kosten als gevolg van bodemdaling zo veel mogelijk vermeden. Tevens komt vernatting ten goede aan de natuurdoelstellingen. Tot de transitieopgave behoort ook het terugdringen van de stikstofbelasting in natuurgebieden en de verbetering van de waterkwaliteit. Stuk voor stuk opgaven die onderling samenhangen en om een integrale oplossing vragen. Belangrijk uitgangspunt bij de transitieopgave is dat het sterk gewaardeerde landschappelijk karakter van onze regio zo veel mogelijk behouden blijft en dat het landschap tegelijkertijd niet op slot gaat voor eigentijdse ruimteclaims. Het landschap blijft ruimte bieden om in te wonen, te werken en te recreëren.

- De geschetste veenweideproblematiek dient gebiedsgericht aangepakt te worden. Per gebied wordt gezocht naar maatwerkoplossingen en de juiste mix van maatregelen. In die aanpak participeren alle stakeholders, zodat maatregelen op maatschappelijk draagvlak kunnen rekenen. Het Integraal gebiedsprogramma Laag Holland biedt het kader voor deze benaderingswijze. Dit programma wordt onder leiding van de provincie Noord-Holland in samenwerking met de Regiegroep Laag Holland op poten gezet.
- Het Rijk kan op grond van haar bevoegdheden een bijdrage leveren aan de complexe transitieopgave voor de veenweidegebieden. Onze regio wil samen met de provincie uitzoeken welke mogelijkheden daartoe bestaan. De MRA verstedelijkingsstrategie fungeert hierbij als een gemeenschappelijk integraal kader van Rijk en MRA voor bestuurlijke afspraken over de (boven)regionale ontwikkeling op dit terrein.
- De regio wil voor ogen krijgen wat haar rol- en taakopvatting is met betrekking tot het thema landschap. Daartoe zal oriënterend onderzoek gedaan worden, met als doel een beeld te vormen van wat de regiogemeenten bindt. Hebben we gemeenschappelijke doelen? Wat willen we samen (nog) bereiken? Tevens dient het onderzoek goed inzicht te bieden in de complexe governance structuur van het landschapsbeleid. Welke gremia dienen de landschappelijke belangen en welke doelen streven zij na? Wat kan en wil onze regio daar (nog) aan toevoegen?
- Visievorming van De Purmer, waarbij toekomstbestendigheid en de regionale functie van dit iconische gebied de prioriteit vormen.

Versterken van de kwaliteit en/of toegankelijkheid van water, groen en recreatiegelegenheden, en van de natuurwaarden in de beschermde gebieden.

- Ontwikkeling RAUM, Het Twiske en De Purmer tot aantrekkelijke recreatiegebieden voor stadsbewoners en de omliggende kernen;
- Verbeteren van de toegankelijkheid en bereikbaarheid van de recreatiegebieden voor fietsers en wandelaars;
- Ontwikkeling van de Noorder IJplas tot metropolitaan park en verbinding met het Twiske;
- Ontwikkeling van het OerIJ gebied voor natuur en recreatie.